

інспектор Кавказького навчального округу, директор училища глухонімих у Петербурзі, учасник підготовки підручника „Рідне слово” К. Д. Ушинського, до якого увійшли його вірші для дітей. Автор праць із питань історії виховання й навчання, зокрема першого систематичного посібника з історії педагогіки „Нарис історії виховання і навчання з найдавніших і до наших часів” (у 3 т.).

27.02 – 115 років від дня народження **Джона Стейнбека** (1902–1968).

Американський письменник різноманітних жанрів – романіст, новеліст, драматург, публіцист, репортер, автор творів „Грома гніву”, „На схід від раю”, „Зима тривоги нашої” та ін. Лауреат Пулітцерівської премії (1940), Нобелівської премії (1962).

28.02 – 225 років від дня народження **Карла Максимовича Бера** (1792–1876).

Російський природознавець, біолог, натуралист, основоположник ембріології тварин, академік Петербурзької АН, завідувач іноземного відділу бібліотеки Петербурзької АН. Автор оригінальної бібліотечно-бібліографічної класифікації – однієї з кращих на той час у Росії, основоположник закону Бера – наукове положення, що пояснює причини асиметрії річкових долин внаслідок руху Землі навколо своєї осі.

БЕРЕЗЕНЬ

У березні відзначається:

– 150 років від дня народження **Грицька Григоренка** (справж. – Судовщикова-Косач Олександра Євгенівна, 1867–1924).

Українська письменниця реалістичного напряму, перекладач, громадський діяч, член літературного гуртка „Плеяда”, автор нарисів, оповідань, п’ес для дітей тощо.

- **100 років** від заснування (1917) Першої української гімназії імені Т. Шевченка (згодом – Трудова школа імені Т. Шевченка), що перетворилася на своєрідну досвідчу освітню установу, в якій відбувалася апробація нових програм і підручників.
- **100 років** від початку Української революції, національно-визвольної боротьби 1917–1920 рр.

2.03 – 135 років від дня народження **Архипа Юхимовича Тесленка** (1882–1911).

Український письменник-самоук, драматург, етнограф, публіцист, учасник революційних подій 1905 р. Автор оповідань із сільського життя „Хуторяночка”, „За пашпартом”, „Школа” та ін., етнографічних розвідок з побуту полтавського села кінця XIX – початку ХХ ст.

4.03 – 25 років тому (1992) вийшов Указ Президента України „Про заснування Академії педагогічних наук України” – вищої галузевої наукової установи з проблем освіти, педагогіки та психології. 16 червня 1992 р. Кабінетом Міністрів України ухвалено спеціальну постанову, якою передбачалися конкретні заходи щодо утворення Академії педагогічних наук України (АПН України). Перші загальні збори АПН відбулися 18 листопада 1992 р., на яких обрано її керівництво: президентом Академії – М. Д. Ярмаченка, віце-президентом – Л. О. Каніщенка, головним ученим секретарем – О. Я. Савченко. Указом Президента від 24 лютого 2010 р. Академії надано статус національної (НАПН України).

5.03 – 190 років від дня народження **Леоніда Івановича Глібова** (1827–1893).

Український педагог, байкар, поет-лірик, драматург, публіцист, журналіст, видавець, культурно-освітній діяч, один із основоположників дитячої літератури. Учитель повітової школи, викладач історії та географії гімназій на Поділлі й у Чернігові, один з організаторів недільних шкіл,

завідувач земської друкарні у Чернігові, редактор газети „Чернігівський листок”. Автор ліричних і сатиричних віршів, байок, п'ес, пісень-романсів, віршів для дітей „Веснянка”, „Пташка”, „Квіткове весілля” та ін.

– **175 років** від дня народження **Генріха Вебера** (1842–1913).

Німецький математик, фахівець із теорії алгебраїчних функцій, геометрії, математичної фізики, професор Цюріхського політехнікуму, Кенігсберзького, Марбурзького, Геттінгенського та Страсбурзького університетів. Автор „Підручника алгебри”, праці „Диференціальні рівняння математичної фізики”, співавтор „Енциклопедії елементарної математики” (у 3 т.).

6.03 – **525 років** від дня народження **Хуана Луїса Вівеса** (1492–1540).

Іспанський філософ, психолог, педагог, один із видатних просвітителів і гуманістів епохи Відродження, засновник гуманістичної педагогіки, автор програми жіночої освіти, проекту шкіл для бідних, плану освіти для сліпих.

8.03 – **Міжнародний жіночий день.**

9.03 – **День народження Тараса Григоровича Шевченка** (1814–1861).

Видатний український поет, художник, мислитель, культурно-освітній, громадський та політичний діяч, член Кирило-Мефодіївського братства, академік Імператорської академії мистецтв (1860).

– **155 років** від дня народження **Миколи Корниловича Пимоненка** (1862–1912).

Український художник-живописець, педагог, академік Петербурзької академії мистецтв, член Паризької інтернаціональної спілки мистецтв і літератури, викладач Рисувальної школи М. Мурашка, співзасновник і викладач

Київського художнього училища, дійсний член Товариства пересувних художніх виставок, один із розписувачів Володимирського собору та Кирилівської церкви в Києві. Автор близько 715 картин і малюнків, зокрема „Святочне ворожіння”, „Весілля в Київській губернії”, „Перед грозою”.

- 10.03 – **245 років** від дня народження **Фрідріха Шлегеля** (1772–1829).

Німецький філософ і літератор, провідний теоретик німецького романтизму, один з основоположників німецької санскритології і порівняльно-історичного мовознавства. Автор праць „Історія старої та нової літератури” (у 2 т.), „Філософія життя”, „Філософія мови” та ін.

- **230 років** від дня народження **Устима Якимовича Кармалюка** (1787–1835).

Український народний герой, який очолив боротьбу селян Поділля проти кріпацтва в першій половині XIX ст.

- 12.03 – **130 років** від дня народження **Петра Михайловича Пелеха** (1887 – 1961).

Український психолог, автор праць із проблем психології праці, психології особистості та історії психології. Перекладач латинських рукописів курсу психології, що читалися в Київській академії, співавтор серії збірників статей „Нариси з історії вітчизняної психології” (1952–1959). Повернув із забуття велику спадщину діячів Києво-Могилянської академії.

- 13.03 – **180 років** від дня народження **Йона Крянге** (1837– 1889).

Класик румунської та молдавської літератури, педагог, засновник раціональних методів початкової освіти, автор творів для дітей, методичних рекомендацій із питань виховання, праць „Учитель дітей”, „Новий метод письма та читання”, „Спогади про дитинство” тощо.

- **85 років** від дня народження **Тараса Григоровича Гунчака** (1932).

Український учений-історик (в еміграції з 1944 р.), професор і викладач Ратгерського університету (США), Національного університету імені Тараса Шевченка, головний редактор часопису „Сучасність”. Автор праць з історії української революції, українсько-польських відносин, української суспільно-політичної думки ХХ ст., Української повстанської армії (УПА) та ін.

14.03 – 195 років від дня народження **Жозефа Бертрана** (1822–1900).

Французький математик, доктор математики в 17 років, фахівець у різних галузях математики – теорії чисел, теорії ймовірностей, диференціальних рівнянь, динаміки, геометрії тощо, член Паризької АН, професор Колеж де Франс. Автор посібників із математики для середньої та вищої шкіл, що відзначалися високими науковими й методичними якостями і перекладалися багатьма мовами світу (у російському перекладі – „Курс теоретичної арифметики”, „Елементарна алгебра”, „Диференціальнечислення”).

– 145 років від дня народження **Олекси Харлампійовича Новаківського** (1872–1935).

Український живописець і педагог, засновник художньої школи у Львові, завідувач факультету мистецтв Львівського (таємного) українського університету. Автор творів „Коляда”, „Автопортрет”, „Народне мистецтво”, „Довбуш” та ін.

– 120 років від дня народження **Клавдії Яківни Латишевої** (1897–1956).

Український учений-математик, методист, доктор фізико-математичних наук, професор, викладач і декан механіко-математичного факультету Київського університету (35 років). Автор наукових праць із теорії диференціальних рівнянь, навчальних і методичних посібників, зокрема „Математичний збірник для хімічних інститутів”, праця „Як можна ввести поняття інтегралу в

середній школі”.

- 15.03 – **135 років** від дня народження **Семена Юлійовича Семковського** (справж. – Бронштейн, 1882–1937).

Український філософ, соціолог, академік ВУАН, фахівець із проблем діалектичного та історичного матеріалізму, філософських питань природознавства, теорії відносності. Викладач Київського університету, професор Харківської академії теоретичних знань; автор підручника „Історія філософії України”.

- 16.03 – **135 років** від дня народження **Христини Олексіївни Алчевської** (1882–1931).

Українська поетеса, перекладач, педагог, дочка українського педагога Х. Д. Алчевської, член Товариства драматургів і композиторів, учитель середніх навчальних закладів Харкова. Автор драматичної поеми „Луїза Мішель”, поетичних збірок „Туга за сонцем”, „Вишневий цвіт” та ін.

- 17.03 – **100 років** тому (1917) було створено Українську Центральну Раду (УЦР) – громадсько-політичне об’єднання в Києві, керівний орган національно-демократичної революції. Головою УЦР обрано М. Грушевського, заступником – В. Науменка, резиденцією став Педагогічний музей (нині – Київський будинок учителя). УЦР проіснувала до 29.03.1918 р.

- 19.03 – **140 років** від дня народження **Василя Михайловича Доманицького** (1877–1910).

Український письменник, учений-філолог, історик, бібліограф, фольклорист, ініціатор і активний діяч кооперативного руху в Україні, дійсний член Товариства грамотності та Історичного товариства імені Нестора-літописця. Редактор „Історії України-Руси” М. Аркаса, упорядник першого українського словника іншомовних слів, редактор першого повного видання „Кобзаря” (1907)

Т. Шевченка.

- 22.03 – **175 років** від дня народження **Миколи Віталійовича Лисенка** (1842–1912).

Видатний український композитор, диригент, етнограф, педагог, громадський діяч, кандидат природничих наук, основоположник української класичної музики, один із організаторів недільної школи для хлопців-селян, викладач фортепіано в приватних музичних школах, Інституті шляхетних дівчат у Києві, засновник власної музично-драматичної школи, народного хору. Автор музики до опер „Різдвяна ніч”, „Наталка-Полтавка”, „Тарас Бульба” та ін.

- 23.03 – **Всеукраїнський день працівників культури та аматорів народного мистецтва.**

- 25.03 – **275 років** від дня народження **Василя Григоровича Рубана** (1742–1795).

Український і російський історик, поет, перекладач, видавець журналів у Петербурзі „Ни то, ни се”, „Трудолюбивий муравей”, збірників, путівників. Автор ліричних віршів та од, наукових праць „Короткі географічні, політичні та історичні відомості про Малу Росію”, „Короткий літопис Малої Росії з 1506 по 1770 рік” та ін.

- 25.03 – **190 років** від дня народження **Петра Олексійовича Лавровського** (1827–1886).

Український і російський філолог, славіст, лексикограф, педагог, доктор слов'яно-руської філології, професор Харківського університету, член-кореспондент Петербурзької АН, ректор Варшавського університету, попечитель Оренбурзького й Одеського навчальних округів. Автор наукових праць і статей із давньоруської мови та літератури, з проблем походження української мови.

- 28–
30.03 – **40 років** тому (1977) відбувся IV з'їзд учителів УРСР, на якому обговорювалися здобутки і прорахунки змін та перетворень в освіті.

28.03 – 425 років від дня народження **Яна Амоса Коменського** (1592–1670).

Чеський педагог-гуманіст, мислитель, основоположник нової прогресивної педагогічної системи, в основу якої поклав принципи природовідповідності; громадський і державний діяч, автор проекту реформи шведської системи освіти та методики викладання латинської мови, організатор шкіл Угорщини, упроваджував свою ідею пансофічної школи, теоретик єдиної шкільної освіти, класно-урочні форми навчання, дидактичних принципів, нових методів навчання. Автор фундаментальної праці „Велика дидактика”, підручників з фізики, астрономії, мов, посібника з дошкільного виховання „Материнська школа”, праці „Загальна порада про виправлення людських справ”.

29.03 – 115 років від дня народження **Рахілі Марківни Боскіс** (1902–1976).

Російський сурдопедагог, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН РРФСР, АПН СРСР, фахівець у галузі навчання туговухих, учитель Київської школи для глухонімих, керівник відділу навчання й виховання слабочуючих дітей Експериментального дефектологічного інституту Наркомосу РРФСР (пізніше – Інститут дефектології). Автор праць із питань розвитку аномальних дітей, корекції і компенсації дефектів, підручників і навчальних посібників для навчання слабочуючих.

30.03 – 195 років від дня народження **Кирила Петровича Яновського** (1822–1902).

Російський учений, педагог, почесний член АН і АМ Росії, член Товариства етнографії і антропології, учитель математики та фізики гімназій Рівного, Одеси і Кишинева, директор народних училищ Бессарабії, помічник попечителя Санкт-Петербурзького навчального округу, попечитель Кавказького навчального округу (22 роки). Засновник наукових досліджень із географії, етнографії,

археології, лінгвістики, автор праць із методів викладання шкільних предметів, організації показових уроків, використання наочних посібників, усебічного розвитку учнів і зв'язку школи із сім'єю.

– **135 років** від дня народження **Корнія Івановича Чуковського** (справж. – Корнейчуков Микола Васильович, 1882–1963).

Російський письменник, критик, перекладач, літературознавець, доктор філологічних наук. Автор творів для дітей у віршах і прозі „Майдодір”, „Бармалей”, „Айболить”, книги „Від двох до п'яти” про дитячу психологію, мову і словотворчість, упорядник збірок віршів Т. Г. Шевченка (російською мовою), автор нарису „Шевченко”, літературно-критичних праць із теорії перекладу, мемуарів.